

საზოგადოებრივი ადვოკატი

№ 5
30 ივნისი
2010

იურიდიული დახმარების სამსახური – მთელი საქართველოსთვის

„ყველაზე ზომიერადი
ბიურო“ – მსხატა-მთიანეთში

ირინე ბუნაშვილი „თანამშრომლებში გამომართლა, ისინი პროფესიონალები და წარმატებულები არიან“.

3 გვ.

დარსებიდან დღემდე, მცხეთა-მთიანეთის ბიურომ 29 გასვლითი კონსულტაცია განახორციელა.

4 გვ.

თქვენი მზავური

როგორ და
სად მივმართოთ
იურიდიული
დახმარების
სამსახურს

4 გვ.

იურიდიული დახმარების სამსახური

● სისხლის სამართლის საქმეზე უფასო საადვოკატო მომსახურება გადახდის უუნარო მოსახლეობისათვის;

● უფასო იურიდიული კონსულტაციები სამართალწარმოების ნებისმიერ დარგზე - სამოქალაქო და ადმინისტრაციული დავები; საჩივრების შემთხვევაში, კონსულტაციის ფარგლებში იურიდიული დოკუმენტების მომზადება;

● იურიდიული დახმარების ბიუროები მთელი საქართველოს მასშტაბით: თბილისში, თელავში, მცხეთაში, რუსთაში, გორში, ზესტაფონში, ქუთაისში, ზუგდიდში, ფოთში, ბათუმში, ამბროლაურში, ოზურგეთში, ახალციხეში.

სტუდენტური კონკურსი იურიდიული დახმარების სამსახურის პოპულარიზაციისთვის

გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და იურიდიული დახმარების სამსახურის მიერ გამოცხადებულ კონკურსში - „მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობა საზოგადოებაში და საქართველოს იურიდიული დახმარების სამსახური“ ოთხი გამარჯვებული სტუდენტი გამოვლინდა. კონკურსი, სადაც რამდენიმე უნივერსიტეტის 20-მდე სტუდენტი იღებდა მონაწილეობას 25 ივნისს, სასტუმრო „ქორთიარდ მეჩოტში“ დასკვნითი კონფერენციით დასრულდა.

კონკურსის მიზანი იყო წახალისებისა მომავალი იურისტების საქართველოში მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობისა და დაცვის უფლების შესახებ და გაეცნო მათთვის საქართველოში უკვე არსებული იურიდიული დახმარების სამსახურის პრაქტიკა. წარდგენილი ნაშრომები შეაფასა კვალიფიციურმა ჟიურმა, რომელშიც შედიოდნენ: ზურაბ გუსცაძე ფონდ ALPE-ს თავმჯდომარე, ირაკლი კობიძე იურიდიული დახმარების სამსახურის დირექტორი, ნათია ჩერქეზიშვილი გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ანალიტიკოსი, ნანა მჭედლიძე პროექტის სამართლებრივი სპეციალისტი. თუმცა, ვიდრე გამარჯვებულები დასახელდებოდნენ, კონფერენციაზე სტუდენტებმა საკუთარი ნამუშევრების პრეზენტაცია მოაწვეს, რასაც თან ახლდა დისკუსია და კითხვა-პასუხი. შეხვედრას გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ხელმძღვანელის მოადგილე ინიტა პაულოვიჩასთან, იურიდიული

დახმარების სამსახურის დირექტორი ირაკლი კობიძესთან და სხვა მოწვეულ სტუმრებთან ერთად, თითქმის ყველა კონკურსანტი ესწრებოდა. კონფერენციის დასასრულს იურიდიული დახმარების სამსახურის დირექტორმა კონკურსში მონაწილე ყველა სტუდენტს სერტიფიკატი გადასცა და გამარჯვებულთა ვინაობაც დაასახელა. პირველი ადგილი და პრიზად - კომპიუტერი დაიმსახურა

გაგრძელება გვ-2 გვ.

არასრულწლოვანები და იურიდიული დახმარების სამსახური

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში, ისევე როგორც მთელს მსოფლიოში, არასრულწლოვანთა დანაშაულის პრევენციას მნიშვნელოვანი ყურადღება ეთმობა, დღემდე დაუძლეველ პრობლემად რჩება მოზარდთა მიერ ჩადენილი დანაშაული. მიზანი - ქვეყანა არასრულწლოვანი პატიმარის გარეშე, სამსახიროდ, კვლავ მიუღწევლია. ამის გამო, ყველა განვითარებული სახელმწიფო ცდილობს შექმნას სისტემა, რომელიც ირეგულარულად ექვემდებარება არასრულწლოვანს, რათა კანონით დაკისრებული სასჯელის მოხდის შემდეგ, იგი კვლავ სრულფასოვან წევრად დაუბრუნდეს საზოგადოებას.

საქართველოში მოზარდთა უფლებები დაცულია როგორც ქვეყნის კონსტიტუციით, ასევე სხვა ნორმატიული აქტებით - სისხლის სამართლის და სამოქალაქო კოდექსებით თუ სამოქალაქო კოდექსით და ა.შ. ქართული კანონმდებლობა ზრდასრულის და არასრულწლოვანის მიმართ სისხლის სამართლის წარმოების პროცედურებს აშკარად განასხვავებს. პირველი და მნიშვნელოვანია ის, რომ მოზარდის დაცვა ნებისმიერი დანაშაულის შემთხვევაში სავალდებულოა - სხვის თავად დაკავებულს თუ არა. არასრულწლოვანი ექვემდებარება იქნება, ბრალდებული თუ განასჯელი, საგამოძიებო ორგანოები ვალდებული არიან დაუნიშნონ მას ადვოკატი და ამის შემდეგ დაიწყოს საგამოძიებო მოქმედებები. წინააღმდეგ შემთხვევაში ასეთი საგამოძიებო მოქმედებები ჩაითვლება უკანონოდ. იმ შემთხვევაში თუ დაკავებული

ან მისი ახლობლები ვერ ახერხებენ კერძო ადვოკატის დაქირავებას, მოზარდის დაცვას სახელმწიფო კისრულობს, წინორდ ამ დროს არასრულწლოვანის საქმეში იურიდიული დახმარების სამსახურის ადვოკატები ერთვებიან.

იურიდიული დახმარების სამსახურის თბილისის ბიუროს ადვოკატს ლაშა კიტაის ინფორმაციით, სხვა საქმეებთან განსხვავებით, განურჩევლად მატერიალური შესაძლებლობისა და სოციალური ფენისა, მათი სამსახური ნებისმიერი არასრულწლოვანის ინტერესებს იცავს.

იმის გამო, რომ არასრულწლოვანის დაცვა სავალდებულოა, ძირითადად საგამოძიებო სამსახურები მოგვმარბიან, თუმცა ხშირია შემთხვევა, როდესაც დაკავებული მოზარდის ინტერესებს კერძო ადვოკატები იცავენ, მაგრამ საბოლოოდ მათი ახლობლები

გაგრძელება გვ-3 გვ.

სტუდენტური კონკურსი იურიდიული დახმარების სამსახურის პოპულარიზაციისთვის

პირველი გვერდიდან

თსუ-ს მაგისტრატურის პირველი კურსის სტუდენტმა ანზორ ხატიშვილმა (იგი დაჯილდოვებას ვერ დაესწრო იმ მიზეზით, რომ ადვოკატურის საკვალი-ფიკაციო გამოცდას აბარებდა. სხვათა შორის, როგორც მოგვიანებით გაირკვა, ეს გამოცდაც მან წარმატებით ჩააბარა), მეორე და მესამე ადგილებზე თსუ-ს მაგისტრატურის პირველი კურსის სტუდენტებმა ნინო ხაჭაბურთიძემ და სოფო ოდილაძემ გადანიშნულს. ჟიურის გადამწყვეტლებით, სპეციალური პრიზი გადაეცა თავისუფალი უნივერსიტეტის ბაკალავრიატის პირველი კურსის სტუდენტს თეონა ფორნიშვილს.

და ბოლოს, როგორც გაეროს განვითარების პროგრამის პროექტის კოორდინატორმა ირინა ცაგარელმა განაცხადა, უახლოეს მომავალში გამოცემა კრებულში, სადაც კონკურსში მონაწილე ყველა სტუდენტის ნამუშევარი შევა. კრებული კი უმაღლეს სასწავლებლებში დარიგდება. სტუდენტების შეფასებით, ეს ფაქტი მათთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია.

გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ხელმძღვანელის მოადგილე ინტა პაულოვიჩა:

„იურიდიული დახმარების სამსახურ-თან ჯერ კიდევ ორი წლის წინ და-ვინწყით თანამშრომლობა, იმ დროიდან როდესაც სამსახური იქმნებოდა და კანონმდებლობაც არ იყო ბოლომდე შემუშავებული. ამჟერად უფრო პრაქტიკულ ეტაპზე ვიმყოფებით. ხელს ვუწყობთ სამსახურს გააფართოვოს საქმი-ანობა საქართველოს რეგიონებში და ეფექტურად გააგრძელოს ინფორმაცია უფასო იურიდიული დახმარების შეს-ახებ. დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, რომ საზოგადოებრივი ადვოკატების მომსახურების შესახებ ინფორმაცია გაავრცელდეს არა მარტო თბილისში, არამედ მთლიანად საქართველოში, რათა ამ სამსახურმა ეფექტურად იმუშაოს მთელს ქვეყანაში.“

სტუდენტური კონკურსი „მართლ-საჯულობის ხელმისაწვდომობა საზოგადოებაში და საქართველოს იურიდიული დახმარების სამსახური“ სწორედ ინფორმაციის გავრცელების ერთ-ერთი ხერხია.

თუმცა სტუდენტებთან მუშაობა სხვა თვალსაზრისითაც არის მნიშვნელოვანი. ამ სისტემას ახალი სისხლი სჭირდ-

ება. სჭირდება ადამიანები, რომელთაც ახალი იდეებისა და ხედვის შემუშავება შეუძლიათ, რადგან უკვე ჩამოყალიბებული წარმოდგენებით არ არიან შეზღუდულნი. სტუდენტებთან მუშაობა ახალი იდეების ერთგვარი საცდელი მოედანია.

ისიც არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ დღევანდელი სტუდენტები მომავალი იურისტები არიან. პროფესიულ კარიერას რომ დაიწყებენ, ყოველდღიურ ტექნიკურ სამუშაოს ვერაფრით დააღწევენ თავს. ამიტომაც სტუდენტობის წლებში იმისთვის უნდა გამოიყენონ, რომ მეტი იფიქრონ სისტემის ახალ-იზზე, მისი განვითარების სტრატეგიაზე. სტუდენტობისას ჩატარებული კვლევა მომავალში აუცილებლად გამოადგებათ. მიგვაჩნია, რომ მსგავსი კონკურსები მათი მომავალი კარიერისთვის მტკადად სახარგებლოა.

დღევანდელი კონკურსის მონაწილეთა ნაწილი მოსამართლე, ადვოკატი ან პროკურორი გახდება. მაგრამ ვფიქრობ, რომ ზოგიერთი მათგანი ადამიანის უფლებათა დაცვის და სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების მიმართულებით იმეშვება. კონკურსში მიღებული ცოდნა და გამოცდილება მათი სამომავლო საქმიანობისთვის მნიშვნელოვანი იქნება.

იურიდიული დახმარების სამსახურის დირექტორი ირაკლი კობიძე
- ამ კონკურსის მიზანი, პირველ რიგში იყო ის, რომ სტუდენტებს მიეცეთ თვითშემოქმედების დიდი ასპარეზი, გამოეცნოთ საკუთარი კომპეტენცია, რადგანად შესწავთ უნარი მეტიერულად დაამუშაონ ესოდენ პრობლემური თემა, რომელიც დამახასიათებელია არა მხოლოდ ქართული სამართლებრივი სფეროსთვის, არამედ, ზოგადად, ყველა, განვითარების ეტაპზე მყოფი ქვეყნისთვის. მეორეს მხრივ, მნიშვნელოვანი იყო იმითაც, რომ აღნიშნულ თემებში ძალიან კარგად იყო დასმული ის შენიშვნები თუ კრიტიკული მოსაზრებები, რომელიც შეესება მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის საკითხს საქართველოში და იურიდიული დახმარების სამსახურის შემდგომ განვითარებას.

მინდა გითხრათ, რომ შედეგი არის ძალიან დიდი, ვინაიდან ყველა თემა, რომელიც ჩვენ კომისიის წევრებთან ერთად შევარჩიეთ, იყო თავისებურად მეცნიერული ღირებულების მქონე. ამასთან, სტუდენტებს მიეცეთ სტიმული, რომ სხვა სამართლებრივ თემებთან ერთად ფოკუსირება გააკეთონ ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებზე, როგორც არის იურიდიული დახმარების სამსახურის სტრატეგიული განვითარება და მისი შემდგომი რეფორმირების პროცესი. ეს კონკურსი დაეხმარა სტუდენტებს, რომ უფრო მეტი ეფიქრათ და მოეძიათ ინფორმაცია, თუ რას ნიშნავს მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობა და მასთან დაკავშირებული დაცვის უფლება, ამასთან, რას ნიშნავს უფასო დაცვის უფლება და სახელმწიფოს მიერ ნაკისრი ვალდებულების ეფექტურად შესრულება. თემები იყო ძალიან განსხვავებული და ინფორმაციული, მიმოხილული იყო არა მარტო ქართული, არამედ უცხოური ქვეყნების პრაქტიკა. კარგად იყო გაანალიზებული ევროპული სა-სამართლოს პრაქტიკა. აქედან გამომდინარე, ეს კონკურსი ძალიან ღირებუ-ლია, მით უფრო, რომ დამყარდა კონ-ტაქტები სტუდენტებთან. მათ მივეცით წინადადება, რომ კიდევ უფრო აქტიუ-რად ითანამშრომლონ ჩვენთან. ეს ჩვენი ინსტიტუტის განვითარებისთვის ძალიან

მნიშვნელოვანია.

ზურა გუნგაძე - ფონდ ALPE-ს თავმჯდომარე, ჟიურის თავმჯდომარე

- ამგვარი კონკურსები ძალიან კარგი და მნიშვნელოვანი ინიციატივაა, რო-გორც იურიდიული დახმარების სამსახურისგან, ასევე გაეროს განვითარების პროგრამის მხრიდან. კონკურსში საკმაოდ მომზადებული ახალგაზრდები იყვნენ წარმოდგენილი და ასაკთან შეესაბამებოდათ ნამუშევრებიც საკმაოდ კვალიფიკაციური იყო. ეს სტუდენტები მომავალი იურისტები არიან, რომლე-ბიც, ზუნებერვით, სხვადასხვა პროფესიას აირჩევენ, ზოგი პროკურორი იქნება, ზოგიც მოსამართლე ან ადვოკატი, შე-საბამისად, ის ცოდნა და გამოცდილე-ბა, რომელსაც დღეს დაგროვებენ, ძა-ლიან გამოადგებათ. ასეთი ღონისძიებე-ბით მათი წახალისება და მოტივირება ხდება, რომ რაც შეიძლება ღრმად შეისწავლონ საერთაშორისო პრაქტიკა და კანონმდებლობა, რომელიც ადამია-ნის უფლებას და დაცვის სავალდებუ-ლობას შეეხება. ეს კი, ვფიქრობ, კარგი ნაბიჯი იქნება მომავალში ქვეყ-ნის დემოკრატიული განვითარებისთვის.

ეს კონკურსი დაესმარება არა მარტო მომავალ იურისტებს, არამედ თავად იურიდიული დახმარების სამსახურსაც პრობლემების უკეთ დაინახვას და მათი გადამწყვეტის გზების ძიებაში.

ანზორ ხატიშვილი - თსუ მაგისტრატურის პირველი კურსის სტუდენტი
კონკურსი მიზნად ისახავდა იურიდი-ული დახმარების სამსახურის პოპულარ-იზაციას. აქედან გამომდინარე, სურ-ველი მქონდა თვითონ მიმელო უფრო მეტი ცოდნა ამ მიმართულებით და, სიმართლე გითხრათ, არ მეგონა თუ გავიმარჯვებდი.

მუშაობის პროცესში მართლაც ძა-ლიან დიდი ცოდნა მივიღე. თემაში მიმოვიხილე მართლმსაჯულების ხელმი-საწვდომობა საერთაშორისო სტანდ-არტების და ევროპული სასამართლოს გადამწყვეტლების მიხედვით, ასევე ვიმს-ჯელებ იმას, თუ როგორია დაცვის უფლება საკონსტიტუციო სასამართლოს გადამწყვეტლების მიხედვით, ამასთან, გავანალიზე იურიდიული დახმარების სამსახურის მუშაობა.

ეს გამარჯვება ძალიან მნიშვნელოვა-ნია. ამ კონკურსმა დიდი გამოცდილება და ცოდნაც მომცა, მით უმეტეს, რომ მომავალში საადვოკატო საქმიანობას ვპირებ. სხვათა შორის, ეს ცოდნა უკვე დამეხმარა, რადგან ადვოკატთა საკვალიფიკაციო გამოცდა ჩავაბარე და დარწმუნებული ვარ, რომ მომავალშიც გამომადგება.

ნინო ხაჭაბურთიძე თსუ მაგისტრატურის პირველი კურსი

ჩემს თემაში მართადად მიმოხილული იყო დაცვის უფლების მახასიათებლები, მისი ძირითადი გამოვლინება და შეზღუდვის შესაძლებლობა, მაშინ, როდე-საც ეს შეიძლება ჩაითვალოს ადამია-ნის უფლების დარღვევად. ვფიქრობ, ეს კონკურსი ძალიან მნიშვნელოვანი იყო იმი-თად, რომ ხელი შემიწყო გავცნობდი უფრო მეტ ლიტერატურას ამ კონკრე-ტული მიმართულებით. უნივერსიტეტში, მართალია, გვასწავლიან ამ საგნებს, მაგრამ დაცვის უფლებასთან დაკავ-შირებით უფრო მეტი შევიძინე და, ვფიქრობ, მომავალში დაცვის უფლების პრაქტიკაში განხორციელებისას ძა-ლიან დამეხმარება. ამ კანონების ცოდ-ნით შევძლებ ვიმოქმედო ისე, რომ არ დავარღვევ პირის უფლებები და არც ისე, რომ ჩემი დაცვის უფლებით სახ-ელმწიფოს მიაღდეს ზიანი.

სოფიკო ოდილაძე - თსუ-ის მაგისტრატურის პირველი კურსი

კონკურსი იყო ძალიან საინტერესო და მნიშვნელოვანი, რადგან ძირითადი უფლებები ყოველთვის იქნება აქტუალ-ური. ჩემს თემაში შევეცადე მიმოვიხილა როგორც საქართველოს კონსტიტუციის შესაბამისი ნორმები, მქონდა ასევე სა-კონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკის მიმოხილვა და ევროპული კონვენციის და ევროპული პრევენციული სამართ-ლის ნორმები. ნამუშევარში ერთ-ერთი ასპექტი იყო იმის დადგენა, რამდენად შეესაბამება საქართველოს კანონმდე-ბლობს და საკონსტიტუციო კანონმდებ-ლობა პრაქტიკა ევროპულ კონვენციასა და პრევენციულ სამართალს. აგრეთვე წარმოვადგინე ჩემთვის ხედვა, რო-გორია საქართველოს კანონმდებლობა იურიდიული დახმარების სამსახურთან დაკავშირებით. გამომავალი აზრი თუ როგორ შეიძლება დამეხმაროს და რის ცვლილებები იქნება უფრო უკეთესი დაცვის უფლების ეფექტურად განხორ-ციელებისთვის. გარდა გამარჯვებისა, ამ კონკურს კარგი შედეგი აქვს ის, რომ ჩვენი ნამუშევრები დამეხმარება კრებუ-ლის სახით, ეს სტუდენტისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია.

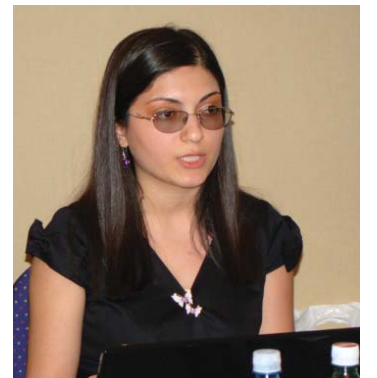
თეონა ფორნიშვილი - თავისუფალი უნივერსიტეტის ბაკალავრის პირველი კურსის სტუდენტი

პირველ რიგში დანტერესებული ვი-ყავი იმით, რომ ამ თემაზე მუშაობა საგნის კურსში შეთვალეს, თან ძა-ლიან დამანტერესეს ამ თემაში. ლიტერ-ატურის კითხვისას ბევრი ახალი ინ-ფორმაცია მივიღე, რადგან ჯერჯერო-ბით ეს საგნები გავილი არ გავატეს. ნამდვილად მოულოდნელი იყო ჩემთვის ის, რომ ჩემმა სამუშაომა მონივნა დამისახურა და ცალკე პრიზი დაიწესეს საკლასის ნაშრომისთვის.

ირაკლი ბურდული - ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტე-ტის დეკანი

ასეთი კონკურსების ჩატარება სტუ-დენტებისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია. დახმარებით ორი თვის წინ იყვნენ თსუ-ში იურიდიული დახმარების სამსახურის დირექტორი ირაკლი კობიძე და გაეროს განვითარების პროგრამის წარმომადგენლები. მაშინ მოეწყო ამ პროგრამისა და კონკურსის პრეზენტა-ცია. პრეზენტაციაზე ჩვენმა სტუდენტო-ბამ საკმაო ინტერესი გამოამჟღავნა, მა-გრამ, რამდენადაც მე ვიცი, პრეზენტა-ციის შემდეგ სტუდენტებმა ინფორმაცია კურსელებში გაავრცელეს, რასაც დიდი გამოხმაურება მოყვა. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ კონკურსში თსუ-ის გარდა საქართველოს სხვა უმაღლესი სასწა-ლებლების იურიდიული ფაკულტეტების სტუდენტებიც მონაწილეობდნენ. ეს კი საკმაოდ საინტერესო გამოწვევა იყო. ანუ კონკურსში მონაწილეობისა და, რა თქმა უნდა, გამარჯვების მოტივაცია ამით უფრო გაიზარდა. საკულისხმოა ის გარემოება, რომ ეს თემები სა-მეცნიერო, აკადემიური სახითაც უნდა ყოფილიყო, არ იყო განსაზღვრული მხოლოდ ვინორ თემატიკა. კონკურ-სანტებს ძირითადად უნდა დაეწერათ ადამიანის უფლებების დაცვასა და ამ დაცვის უზრუნველყოფაზე.

ძალიან სასიამოვნოა, რომ სამივე გამარჯვებული სტუდენტი ივანე ჯა-ვახიშვილის სახელობის თბილისის სა-ხელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტიდანაა. ეს ბევრ რამეზე მე-ტყველებს. ჯერ ერთი - ჩვენი სტუდენ-ტები ამართლებენ და აგრძელებენ იმ

არასრულწლოვანები და იურიდიული დახმარების სამსახური

პირველი გვერდი

მაინც საზოგადოებრივ ადვოკატებს მოგვხვარავენ. ეს გარკვეული ნდობით აიხსნება. ჩვენც არასრულწლოვანის ინტერესს ვიცავთ სისხლის სამართლის წარმოების ნებისმიერ სტადიაზე, დანაშაულის ნიშანსარი გამოძიებით - სასამართლოს სამივე ინსტანციით დამოუკიდებლად. თუ ამის სურვილი თავად დაკავებულს ექნება, - ამბობს საზოგადოებრივი ადვოკატი.

ის, რომ საზოგადოებრივი ადვოკატების ჩართულობა არასრულწლოვანთა საქმეში მართლაც აქტუალურია, აშკარად ჩანს სტატისტიკიდანაც. 2008 წელს იურიდიული დახმარების სამსახურის იურისტებმა დახმარება გაუწიეს 486 არასრულწლოვანს, აქედან თბილისში 169-ს, მცხეთა-თიანეთში 16-ს, კახეთში 39-ს, ქვემო ქართლში 60-ს, შიდა ქართლში 34-ს, იმერეთი-ზესტაფონში 12-ს, იმერეთი-ქუთაისში 76-ს, სამეგრელო-ზეგდიდში 18-ს, სამეგრელო-ფოთში 18-ს, აჭარაში 44-ს.

2009 წელს რიცხვი 604-მდე გაიზარდა. ამ პერიოდში თბილისში საზოგადოებრივმა ადვოკატებმა დაიცვეს 141 მოზარდის ინტერესი. მცხეთა-თიანეთში 30-ის, კახეთში 55, ქვემო ქართლში - 62, შიდა ქართლში - 47, იმერეთი-ზესტაფონში - 35, იმერეთი-ქუთაისში 98, სამეგრელო-ზეგდიდში 13, სამეგრელო-ფოთში 15, აჭარაში 108-ის. ხოლო 2010 წლის მაისამდე იურიდიული დახმარების სამსახურის ადვოკატები ჩარეულენ 311 მოზარდის საქმეში. აქედან თბილისში 60-ის, მცხეთა-თიანეთში - 3, კახეთში - 21, ქვემო ქართლში - 35, შიდა ქართლში - 16, სამეგრელო-ფოთში - 40, იმერეთი-ზესტაფონში - 20, იმერეთი-ქუთაისში - 51, სამეგრელო-ზეგდიდში - 11, სამეგრელო-ფოთში - 8, აჭარა - 46.

კანონმდებლობით, არასრულწლოვანის მიერ ჩადე-

ნილი დანაშაულის პროცესს ახორციელებენ მხოლოდ ის მოსამართლეები, პროკურორები და გამოძიებლები, რომლებმაც სპეციალური მომზადების კურსი გაიარეს პედაგოგიკასა და ფსიქოლოგიაში. მართალია, ამგვარი მომზადების კურსის გავლა ადვოკატებისთვის სავალდებულო არ არის, მაგრამ როგორც ლაშა კიტხა ირწმუნება, არასრულწლოვანებთან ურთიერთობა ნამდვილად სპეციფიურია და გარკვეულ მზადყოფნას საჭიროებს.

„მოზარდს, რომლის მიმართაც მიმდინარეობს სისხლისსამართლებრივი დევნა, სპეციფიკური სჭირდება. ადვოკატმა უნდა იცოდეს, როგორ მიუღვას დაკავებულ არასრულწლოვანს, როგორ მოხდეს პირველი კონტაქტი, დაკითხვა, ხშირად საჭიროა ყურადღების გადანაცხრა იმ თემებიდან, რომელზეც მას არ სურს საუბარი და ასე შემდეგ,“ - გვიხსნის ლაშა კიტხა.

გარდა დანაშაულში ექვმიტანილი თუ ბრალდებული არასრულწლოვანისა, საქართველოს კანონმდებლობა იცავს იმ მოზარდის ინტერესს, რომელიც თავად გახდა დანაშაულის მსხვერპლი. დაზარალებულ არასრულწლოვანთან ურთიერთობაც ისევე მოითხოვს იურისტისგან სპეციალურ მიდგომას და უნარ-ჩვევების ცოდნას, როგორც ბრალდებულთან ურთიერთობა.

სწორედ, ამ მიზნით, იურიდიული დახმარების სამსახურის ადვოკატები სისტემატურად გადიან შესაბამის სემინარებს და სწავლებას.

„საქართველოში არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სისტემის რეფორმის ხელშეწყობის პროექტის“ ფარგლებში ჩატარებული სემინარებისას, რომელიც გაეროს ბავშვთა ფონდის (UNICEF) და ნიდერლანდების სამეფოს საელჩოს ფინანსური მხარდაჭერით განხორციელდა,

საზოგადოებრივმა ადვოკატებმა იზიარებინათ მართლმსაჯულების მარცვლოვანი შიდასახელმწიფოებრივი და საერთაშორისო ნორმების შესახებ. ეტაბობრავდ გამოთვლილი სწავლების ფარგლებში ადვოკატებმა განიხილეს შემდეგი საკითხები: არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულებისათვის დაკავშირებული ძირითადი საერთაშორისო სტანდარტები და კანონმდებლობა; ბავშვის დაკავების პროცედურები; დანაშაულების, დაზარალებულებისა და მოწმეების დაკითხვა; საგამოძიებო და სასამართლო პროცედურები, ადვოკატისა და არასრულწლოვანი კლიენტის ურთიერთობები, კანონთან კონფლიქტში მყოფ არასრულწლოვანთან კონტაქტი, პირველი გასაუბრება, ურთიერთობა ადვოკატსა და არასრულწლოვანი კლიენტის მშობლებს შორის, არასრულწლოვანი ექვმიტანილისა და დაზარალებულის დაკითხვა, ასევე - დაცვის სტრატეგია და გასაჩივრებისათვის მომზადება.

ის, რომ დანაშაულამდე მისულ მოზარდს სახელმწიფოს და საზოგადოებისგან დახმარება ესაჭიროება, ამაზე არავინ დავობს, მაგრამ დღეს უდიდესი ყურადღება გადახდისი არასრულწლოვანთა დანაშაულის პრევენციას. ამ პროცესში ჩართულია იურიდიული დახმარების სამსახურიც, რომლის წარმომადგენლებიც სისტემატურად ატარებენ გასვლით სემინარებს სკოლებში და მოზარდებს იმ თემებზე ესაუბრებიან, რომელიც მათ დანაშაულის გაცნობიერებასა და მისგან თავის არიდებაში დაეხმარება.

იურიდიული დახმარების სამსახურის დირექტორი ირაკლი კობიძე და ამ სამსახურის ადვოკატები სისტემატურად ესაუბრებიან სხვადასხვა საჯარო სკოლის უფროსებსა და მოსწავლეებს.

ლევანს მართლმსაჯულებასა და ადამიანის უფლებებზე, დანაშაულის, სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის, მართლმსაჯულების სისტემის, დაკავებული ექვმიტანილისა და მოწმის უფლებების, ასევე უდანაშაულობის პრეზუმფციის თემებზე.

იურიდიული დახმარების სამსახურის თბილისის ბიუროს ადვოკატს ლაშა კიტხას თქმით, მოზარდები განსაკუთრებით ინტერესობენ ნარკოდაზნაშაულების, ცივი იარაღის შეყენებების და სრულწლოვანებამდე მიღწევამდე ქორწინების თემები.

გარდა ამისა, იურიდიული დახმარების სამსახურის ყურადღების მიღმა არც არასრულწლოვანი პრობაციონერები რჩებიან. პრობაციის ეროვნული სააგენტოსა და იურიდიული დახმარების სამსახურის ერთობლივი ინიციატივის ფარგლებში ამ კატეგორიის მოზარდებისათვის ორი სემინარი ჩატარდა.

იურიდიული დახმარების სამსახურის წარმომადგენლები ესაუბრებიან თავისუფლებაში მყოფ მსჯავრდებულებში არასრულწლოვან პრობაციონერებს უფლებამოსილების, დანაშაულის ტიპების, სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის და უფასო იურიდიული დახმარების მიღების შესაძლებლობების შესახებ.

ტრადიციებს, რაც თსუ-ისთვის არის დამახასიათებელი. მეორეც - თსუ-ის იურიდიული ფაკულტეტი ტრადიციულად ტონის მიმცემი და ლიდერი უმაღლესი სასწავლებელია, რომელიც სრულყოფილ და საერთაშორისო სტანდარტების იურიდიულ განათლებას აძლევს ახალგაზრდობას. როგორც აღმოჩნდა პირველი სამი ადგილი ჩვენმა სტუდენტებმა დაიკავეს. ეს ფაქტი იმის კიდევ ერთი ნათელი დადასტურებაა, რომ ჩვენი სტუდენტების ნაშრომები ყველაზე აქტუალური, პრაქტიკული და თეორიის თავისებურებებით, კვლევების კომპონენტებით გაჯერებული ნაშრომები იყო. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენები ვერ გაიმარჯვებდნენ, ეს ჩვენივე განსაკუთრებული საამაყო და სასიხარულოა.

ასეთი კონკურსები აუცილებელია სტუდენტებისთვის. იმისათვის, რომ სტუდენტებმა თსუ-ის სტუდენტები მოიპოვეს, მათ სჭირდებათ გარკვეული აქტიურობა. კონკურსში მონაწილეობა და მით, უფრო - გამარჯვება სწორედ ასეთი აქტიურობის წარმომადგენს და ეს არის ერთ-ერთი შემადგენელი ელემენტი და ნაბიჯი სტუდენტის მოსაპოვებლად. მეორეც, მსგავსი კონკურსები სტუდენტებში სამეცნიერო მუშაობისთვისების ჩამოყალიბებასა და განვითარებას უწყობს ხელს. ამასთან, კონკურსში გამარჯვება მას შემთხვევითი ფაქტორია იმისათვის, რომ სტუდენტები შეძენიონ და გაეყვანონ სამეცნიერო მუშაობის. თუ ამას საფუძველი სტუდენტობის პერიოდში არ ჩაუყვარეთ, სხვათადაც მეცნიერებას ვერ გაუხდით მიმზიდველს. ახალგაზრდა აკადემიურ წერას სტუდენტობიდან ეწყევა. შეუძლებელია სტუდენტმა დაბათვაროს უმაღლესი და მეორე გაეცხნას ტვირი და დანერგოს კარგი ნაშრომი. მეცნიერის ჩამოყალიბება სხდბა თანდათან, დროის განმავლობაში შექმნილ ჩამოყალიბებული ცოდნითა და უნარ-ჩვევებით. პრაქტიკის და თეორიის ერთობა იურისტის მოთხოვნებია, რომ გარკვეული იურიდიული პრობლემა საკუთარი კუთხით დაიხსნოს, აღმოაჩინოს და ლოგიკურ შედეგამდე მივიდეს; რაღაც პრობლემა დასვას და შემდეგ ამოხსნას იგი. ამავე დროს, წუ დავიწყებთ პრიზებს, რომელსაც საკმაოდ დიდი მნიშვნელობა აქვს. ჩვენ უნივერსიტეტში გასურს მსგავსი კონკურსების ჩატარება. ვანკაოთ კიდევ სტუდენტურ კონკურსებიც, მაგრამ მწირი ფინანსების გამო, ჩვენი ფაკულტეტი ვერ ახერხებს გამარჯვებულ სტუდენტთა ნახალისებას. ამიტომ განსაკუთრებულ მადლობას ვუხდით გაეროს განვითარების პროგრამას. იმედი მაქვს, კვლავ მივიცემა თსუ-ის იურიდიული ფაკულტეტის სტუდენტებს თავის გამოჩენისა და დედა უნივერსიტეტის საქვეყნოდ წარმოქმნის საშუალება.

ნათია ხანთაძე - თავისუფალი უნივერსიტეტის სამართლის სკოლის კოორდინატორი

ამ სახის კონკურსები სტუდენტებისთვის მნიშვნელოვანია იმიტომ, რომ საუნივერსიტეტო ცხოვრების გარდა სტუდენტებს საშუალება ეძლევათ სხვა უნივერსიტეტის სტუდენტებთან ერთად დაამუშაონ კონკრეტული პრობლემა. დაცვის უფლება საპირველოს განვითარებად სამართლებრივ სისტემაში ძალიან მნიშვნელოვანია. ამიტომ, სტუდენტებთან შესვლად, აზრის გაცემა და კონკრეტული პრობლემის უფრო ღრმად დამუშავება ძალიან სასარგებლოა. თავისუფალი უნივერსიტეტისთვის ეს კონკურსი მნიშვნელოვანი იყო იმიტომაც, რომ ჩვენი საბარლოს სკოლა შარშან შეიქმნა და, აქედან გამომდინარე, მხოლოდ პირველკურსელები გვყავს. მიუხედავად იმისა, რომ ამ ღონისძიებაში მონაწილეობდნენ ძირითადად მაგისტრატურის სტუდენტები, ჩვენი სტუდენტის თონა ფორანაშვილის ნამუშევარი კომისიისთვის იმდენად საინტერესო აღმოჩნდა, რომ მას, როგორც ბაკალავრიატის პირველ კურსელს, გადაეცა სპეციალური პრიზი. რა თქმა უნდა, ეს ძალიან დიდი წარმატებაა, როგორც თეორიისთვის, ასევე ჩვენი უნივერსიტეტისთვის.

რეზიუმე

„ყველაზე შემოქმედებითი გიურო“ – მსხეთა-მთიანეთში

„დიდი მადლობას ვუხდით თქვენს მასშაბურს. თქვენი დახმარებით შევძელი ჩემთვის შეუძლებელი დოკუმენტების შედგენა და ჩემთვის შეუძლებელი პრობლემების გადაწყვეტა. უდიდესი მადლობა ყურადღებისთვის, ადამიანური დახმარებისთვის...“

„ბიუროს ყველა თანამშრომელს გიხდით დიდი მადლობას არაერთხელ განვუყვანი თანადგომისთვის, თქვენი პროფესიონალიზმისა და უზრალოდ, კეთილგანწყობისთვის...“

„ხეალ ჩემი ოჯახის წევრის სასამართლო პროცესია. წინასწარ ძნელი სათქმელია, როგორ დასრულდება სასამართლო, თუმცა, დარწმუნებული ვარ, თქვენი თანამშრომლების პროფესიონალიზმი ერთგულდება, პატიოსნება და წესიერება დამეხმარება მე და ჩემს ოჯახს, ყველაფერი მშვიდობიანად დასრულდეს...“

„მადლობა თქვენ, რომ არსებობთ და ჩემიარ შეტირვებულ ადამიანებს ერთგულად ემსახურებით, ესმარებით, იმედს უჩენთ, იმეორ სამართალი...“ - მსგავსი შინაარსის ჩანაწერებს უხვად ნახათ ჩანაწერების წიგნაში, რომელიც მცხეთა-მთიანეთის იურიდიული დახმარების ბიუროს ოფისის მისაღებაში დევს და რომელსაც მადლიერი კლიენტების სიხარულით ავსებენ.

„ყველაზე შემოქმედებითი ბიურო“ - ასე ხასიათდება მცხეთა-მთიანეთის იურიდიული დახმარების ბიუროს საბჭიანობა. 582 სოფელი, 2 ქალაქი და 7 დაბა - ეს ის არეალია, რომლის მოსახლეობასაც მცხეთა-მთიანეთის ბიუროს თანამშრომლები ხალხისათა და მომლოებით უფასო იურიდიულ დახ-

ირინა ბუხაშვილი „თანამშრომლებში გამომართლა, ისინი პროფესიონალები და წარმატებულები არიან“

მარებას უწევს. ბიუროში სულ 7 იურისტი მუშაობს: ბიუროს უფროსი, ოთხი ადვოკატი, ერთი კონსულტანტი და ერთი სპეციალისტი. პატარა და გარემოცვულ ტფლისში, რომელიც სულ სამ ოთახს მოიცავს, ბიუროს თანამშრომლები მოქალაქეებს მათი პრობლემის შესაბამის დახმარებას

უწევს. დახმარების განცევისთვის მცხეთა-მთიანეთის ბიუროში მისულ მოქალაქეებს შეუძლიათ გაეცნონ ბუკლეტებს, რომლებიც ამა თუ იმ კონკრეტულ პრობლემასთან დაკავშირებით გზამკვლევის ფუნქციას ასრულებს. ბიუროში მისული კლიენტებისთვის კონსულ-

